

1. ΕΣΠΑ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ , ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2028-2034

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/01/2026

Σελίδα: 1

Διδάγματα από ΕΣΠΑ
και Ταμείο Ανάκαμψης
Του **ΑΛΕΚΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

1. ΕΣΠΑ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ , ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2028-2034

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/01/2026

Σελίδα: 8

ΕΣΠΑ και Ταμείο Ανάκαμψης, διδάγματα για την περίοδο 2028-2034

Του ΑΛΕΚΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Κατακλύσθηκε η αρθρογραφία των τελευταίων ημερών του 2025 είτε από θρήνους για την περίπου καταστροφή που θα συνεπάγεται για την Ελλάδα το τέλος του Ταμείου Ανάκαμψης το 2026, είτε από λεπτομερείς υπολογισμούς όσων υποστηρίζουν ότι υπάρχουν επαρκείς δεξαμενές, οι οποίες θα αμβλύνουν αισθητά τις επιπτώσεις του τερματισμού εισροής πόρων από αυτό το πολύ σημαντικό χρηματοδοτικό μέσο.

Στις δεξαμενές αυτές ορισμένοι συμπεριλαμβάνουν – ορθώς– και την πλουσιότερη από αυτές, που είναι το Εθνικό και Περιφερειακό Σχέδιο 2028-2034, το οποίο θα αντικαταστήσει το σημερινό ΕΣΠΑ. Θα ήταν όμως χρήσιμο να υπογραμμίζουν ταυτόχρονα ότι, εκτός από την ύπαρξη αυτών των πόρων, σημασία έχει και η διασφάλιση της έγκαιρης εισροής τους στη χώρα, κυρίως στα πρώτα χρόνια υλοποίησης του Εθνικού και Περιφερειακού Σχεδίου, οπότε και η απουσία του Ταμείου Ανάκαμψης θα είναι πιο αισθητή.

Τι μας λέει όμως η εμπειρία των προηγούμενων ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης και τι πρέπει να διδαχθούμε από αυτήν; Διευκρινίζοντας μάλιστα ότι η –κακή, όπως θα δούμε αμέσως παρακάτω– εμπειρία αυτή, που αφορά το σύνολο των χωρών της Ε.Ε. και όχι μόνο τη χώρα μας, οφείλεται κυρίως στους σχετικούς κανονισμούς της Ε.Ε. αλλά και στον γραφειοκρατικό ζήλο με τον οποίο περιβλήθηκε η εφαρμογή τους. Η εμπειρία λοιπόν λέει ότι οι εκταμιεύσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 ξεκίνησαν τουλάχιστον δύο χρόνια μετά την έναρξη της προγραμματικής

τά την υιοθέτηση των νέων κανονισμών και, ει δυνατόν, τις πρώτες ημέρες του 2028 (οπότε αρχίζει η νέα προγραμματική περίοδος) να αρχίσει η εκταμίευση πόρων.

Αυτό προϋποθέτει ότι η προετοιμασία δεν πρέπει να περιμένει την επίσημη υιοθέτηση των σχετικών κανονισμών –η οποία πρέπει να τοποθετείται στο β' εξάμηνο του 2027– αλλά να ξεκινήσει πολύ νωρίτερα. Το ότι δεν θα υπάρχουν τα τελικά επίσημα κείμενα κανονισμών δεν εμποδίζει την προετοιμασία. Με βάση την εμπειρία προηγούμενων εγκρίσεων κανονισμών διαρθρωτικών ταμείων, μπορεί να θεωρείται βέβαιο ότι η σημερινή πρόταση της Ε. Επιτροπής αντιπροσωπεύει το 90% των τελικών αποφάσεων και ότι μπορεί να βασιστεί σε αυτήν η εκπόνηση του αναπτυξιακού μας σχεδίου. Μικρές, δε, θα είναι οι τυχόν τροποποιήσεις που θα επιβληθούν από την τελική μορφή που θα πάρουν οι κανονισμοί. Ηδη η πρόταση της Ε. Επιτροπής προβλέπει δυνατότητα υποβολής draft του Εθνικού Σχεδίου από τον Ιούνιο 2027, χωρίς να θέτει ως προϋπόθεση την προηγούμενη υιοθέτηση των κανονισμών.

Τα ανωτέρω όμως προϋποθέτουν με τη σειρά τους ότι θα υποχρεωθεί η Ε. Επιτροπή και τα αρμόδια όργανα του Συμβουλίου Υπουργών να συνεργασθούν στενά με τα κράτη-μέλη ώστε τα αναπτυξιακά τους σχέδια να είναι εγκεκριμένα ατύπως από πριν και να εγκριθούν επισήμως αμέσως μετά την υιοθέτηση των νέων κανονισμών. Αυτό δεν απαιτεί καμία τροποποίηση κανονισμών, αλλά θα πρόκειται για μια άτυπη πλην όμως δεσμευτι-

1. ΕΣΠΑ ΚΑΙ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ , ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2028-2034

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/01/2026

Σελίδα: 8

περιόδου, ενώ η εικόνα ήταν ακόμη χειρότερη για το σύνολο της Ε.Ε. Η σημερινή εικόνα παραμένει κακή, αν όχι χειρότερη, αφού ο μέσος όρος απορρόφησης στα ΕΣΠΑ των «27» σήμερα, δηλαδή στο τέλος του πέμπτου(!) χρόνου της επταετούς προγραμματικής περιόδου, δεν φθάνει ούτε στο 20% των συνολικών πόρων.

Με το Ταμείο Ανάκαμψης τα πράγματα ήταν πολύ καλύτερα, τόσο λόγω του ότι η κρίση του κορωνοϊού και η συνακόλουθη οικονομική κρίση πιέζαν για άμεση ενεργοποίησή του, όσο και επειδή ο κανονισμός του το απύλλασσε από διπλές και τριπλές διαδικασίες προγραμματισμού και άλλες γραφειοκρατικές περιπλοκές. Έτσι σήμερα οι ρυθμοί απορρόφησης τόσο στην Ελλάδα όσο και στο σύνολο της Ε.Ε. είναι κατά πολύ υψηλότεροι από αυτούς των ΕΣΠΑ και πιθανότατα στα τέλη 2026, δηλαδή μέσα σε πέντε χρόνια από την έναρξη υλοποίησης, θα έχει απορροφηθεί το σύνολο των πόρων επιχορηγήσεων στα περισσότερα κράτη-μέλη.

Ποιο είναι το συμπέρασμα από όσα αναφέρονται παραπάνω; Πρώτον, ότι πρέπει να υποστηριχθεί η προτεινόμενη από την Ε. Επιτροπή μετάβαση σε διαδικασίες τύπου Ταμείου Ανάκαμψης, δηλαδή έγκριση ενός ενιαίου ανά χώρα αναπτυξιακού σχεδίου, που θα χρηματοδοτείται από ένα και μόνο ταμείο και που θα εξειδικεύεται στα επιμέρους έργα χωρίς ενδιάμεσες και χρονοβόρες εγκρίσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων κ.λπ., κ.λπ. Δεύτερον, και κυριότερο, ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να διακινδυνεύσουμε επανάληψη της κακής εμπειρίας από την απορρόφηση των ΕΣΠΑ. Αντίθετα, θα πρέπει να γίνει έγκαιρα η όλη πρόετοιμασία ώστε, σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τη χώρα μας, να εγκριθεί το ελληνικό σχέδιο αμέσως με-

κή συμφωνία. Δεν θα είναι, δε, η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό. Να θυμηθούμε π.χ. την άτυπη προέγκριση των ελληνικών αιτήσεων στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης πριν από την ένταξη της Ελλάδας στην τότε ΕΟΚ και την έναρξη εκταμιεύσεων στις αρχές του 1981, πρώτου χρόνου της ένταξης; Να θυμηθούμε τις fast-track διαδικασίες έγκρισης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που αφορούσαν την ανατολική Γερμανία μετά τη γερμανική επανένωση;

Αν ευδοκιμήσει μια τέτοια πρόταση, οι πόροι του νέου Εθνικού και Περιφερειακού Σχεδίου 2028-2034, με εμπροσθοβαρή ενδεχομένως ετήσια κατανομή, μαζί με τους εναπομένοντες –και σημαντικούς– πόρους του ΕΣΠΑ 2021-2027, τους πόρους από τα τρία ταμεία (Κοινωνικό Κλιματικό Ταμείο, Ταμείο Εκσυγχρονισμού, Ταμείο Απανθρακοποίησης Νήσων) και τους πόρους που θα κατορθώσουμε να αξιοποιήσουμε από το νέο Ταμείο Ανταγωνιστικότητας, θα μπορούν να αντισταθμίσουν το χρηματοδοτικό κενό από τον τερματισμό εισροής πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Δεν θα είναι στρωμένος με ροδοπέταλα ο προτεινόμενος δρόμος. Οι frugal του ευρωπαϊκού Βορρά δεν θα φανούν ιδιαίτερα πρόθυμοι να δεχθούν μια λύση που θα επιταχύνει την απορρόφηση πόρων και θα πέζει για αύξηση ετήσιων πιστώσεων πληρωμών του προϋπολογισμού της Ε.Ε., πράγμα που θα έχει επιπτώσεις και στο ύψος της δικής τους ετήσιας συνεισφοράς σε αυτόν κατά τα πρώτα έτη της νέας προγραμματικής περιόδου. Από την άλλη όμως πλευρά, οι «χώρες της Συνοχής» θα πρέπει να το ζητήσουν, αν όχι να το απαιτήσουν.

Ο κ. Αλέκος Κρητικός είναι ειδικός σύμβουλος **ΕΛΙΑΜΕΠ**, πρώην στέλεχος Ε.Ε.